Anul I. — Nr. 8. Noemvrie 1935.

INSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Apar odată pe lună.

Director: **TRAIAN BRĂILEANU,**
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi.

CUPRINSUL

ARTICOLE

(Sfîrşitul cuprinsului, vezi pag. următoare).

REDACŢIA: Cernăuţi, str. General Berthelot 5.
ADMINISTRAŢIA: (Profesor Constantin Zoppa) Cernăuţi, str. Baltinester 15.
Abonamentul pentru 1 an . . . . Lei 60
Exemplarul . . . . „ 5

Tipografia Mitropolitul Silvestru, Cernăuţi.

REVISTA CĂRŢILOR

C. Narly — Istoria Pedagogiei, vol. I (Tr. Brăileanu).

René Descartes — Regulae ad directionem ingenii (Tr. B.).

N. N. Manolescu — Spre un nou ideal — Statul cultural al muncii naţionale (T. B.).

Ion Banea — Rînduri către generaţia noastră (T. B.).

REVISTA REVISTELOR

Arhiva pentru ştiinţa şi reforma socială. Dir.: *D. Gusti.* Anul XII, 1935, N-rele 3—4.

Revue Internationale de Sociologie. Dir.: *Emile Lasbax.* An. 43, 1935, N-rele IX—X (Sept.—Oct.).

Făt-Frumos. Dir.: *Leca Morariu,* Anul X, 1935, No. 5—6.

Cuget Moldovenesc. Dir.: *Marc Valuţă,* No. 8—9 (Sept.—Oct.) 1935.

Suflet Romînesc. Prim-red.: *Lidia C. Andreescu,* An. II, No. 6 (Oct.).

Freamătul literar. Redactori: *Aurel Fortună* şi *Octav Băncescu,* An. III. No. 7—9.

Fiecare număr va avea cel puţin 32 pagini.
Manuscrisele nu se înapoiază.

ANUL I. Nr. 8. Noemvrie 1935

Insemnări Sociologice

Director: TRAIAN BRĂILEANU,
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuţi.

Circulaţia elitelor şi Demagogia.

I.

Scopul acţiunii noastre politice este bine lămurit: aşezarea Statului naţional romîn pe temelii trainice. Nu născocim utopii, nu construim imaginea unei societăţi în care individul să-şi găsească cea mai mare fericire posibilă. Suntem însufleţiţi de dorinţa de a asigura puterea Statului romîn faţă de orice duşman din afară ce s'ar putea ivi. Ceea ce înseamnă că fericirea *noastră* o căutăm în înfăptuirea acestei ţinte. Noi scriem pentru cetăţenii romîni însufleţiţi de aceeaş dorinţă, nu pentru „indivizi" pentru cari Statul romîn este un mijloc menit să le asigure fericirea lor şi a comunităţii lor potrivnice Statului naţional romîn.

Din acest punct de vedere trebuesc judecate expunerile noastre privind tehnica politică, „arta de a guverna". Pentru duşmanii Statului romîn tehnica politică stă în a găsi şi organiza mijloacele de a slăbi puterea de rezistenţă a Statului romîn şi de a deschide drumul pentru instituirea stăpînirii unei „clase politice" străine asupra naţiei romîneşti. Năzuinţa acestor duşmani este deci de a distruge structura politică a neamului romînesc, de a transforma naţiunea romînă într'o clasă socială de iobagi şi proletari înăuntrul unui Stat guvernat de ei.

Pe scurt: aceşti duşmani vreu să cucerească puterea politică în Statul nostru. Ori, Statul e al nostru cită vreme „clasa politică", elita, este compusă din Romîni şi poate fi regenerată neîntrerupt prin indivizi aparţinînd neamului romînesc, deci cîtă vreme „circulaţia elitelor" înăuntrul naţiei romîneşti e liberă şi cîtă vreme selecţiunea indivizilor pentru intrarea în elită se face după norme cari asigură într'adevăr intrarea „celor mai buni Romîni" în clasa politică.

Interesul duşmanilor e tocmai opus acestor principii. Ei vor căuta 1) să oprească circulaţia liberă a elitelor, 2) să înlesnească intrarea în elită numai acelor Romîni cari sunt în slujba tendinţelor lor de acaparare a puterii şi, în sfîrşit, 3) să pătrundă

cu ajutorul acestor Romîni în clasa politică pentru a cuceri pe'ncetul (prin infiltraţie) sau printr'o lovitură de Stat (prin revoluţie) puterea politică eliminînd pe toţi Romînii dela guvernare.

Duşmanii despre cari e vorba sunt Jidanii. In această privinţă nu mai există nicio îndoială şi nicio iluzie. Avem exemple în istorie de suprapuneri a unor clase politice străine, fie prin infiltraţie sau prin cuceriri cu arme, unde aceste clase politice sau au fost absorbite (asimilate) de naţia cotropită, sau contopindu-se cu ea au dat naştere unei noui naţiuni. Bulgarii cuceritori au fost asimilaţi, Francii cu Latinii din Galia au dat naştere naţiunii franceze, totastfel la noi Grecii fanarioţi au fost asimilaţi, ca şi în China Mongolii.

Dar Jidanii nu sunt asimilabili din cauza deosebirii de rasă şi de religia, care-i desparte de celelalte popoare.

Problema aceasta e prea bine cunoscută ca să mai stăruim asupra ei, cum cunoscute sunt şi cauzele ascensiunii sociale şi politice a Jidanilor în toate Statele unde modul de selecţiune a elitelor politice le-a deschis calea spre putere şi le-a deşteptat în urmă instinctele de dominaţiune, împingîndu-i la organizarea raţională şi sistematică a mijloacelor de cucerire a puterii politice asupra naţiunilor creştine.

Pentru a înlătura primejdia jidovească şi a opri imperialismul iudaic, trebue să definim pe cît se poate de exact factorii cari le-au înlesnit şi înlesnesc acapararea puterii şi, în urmă, se vor putea desprinde şi reformele politice necesare pentru a slăbi sau anihila acţiunea acestor factori.

II

Se afirmă că adoptarea principiilor revoluţiei franceze şi a doctrinei liberale individualiste, născută din ele, a provocat criza politică în Statele moderne. Individualismul ar fi deschis porţile pentru toţi demagogii şi toţi veneticii, cari, la adăpostnl egalitarismului şi umanitarismului, au început să sape la temeliile Statelor naţionale.

S'ar crede deci că, înlocuindu-se principiul egalităţii şi libertăţii printr'un principiu de ierarhizare şi constrîngere, am putea ajunge la înlăturarea primejdiei. Dificultatea lămuririi acestei probleme stă în impreciziunea termenilor. Cert este că „democraţia" în înfăţişarea ei de astăzi (parlamentarism întemeiat pe vot universal şi partide politice) constitue cea mai mare primejdie pentru Statul nostru. Dar nu fiindcă este „democraţie", ci fiindcă este

o democrație organizată într'un mod contrar intereselor națiunii romînești, contrar Statului național romîn.

„Libertatea, egalitatea și fraternitatea" revoluției franceze trebuesc interpretate și înțelese în temeiul momentului istoric, al situației în care se găsea Franța la sfirșitul veacului al XVIII-lea. Era doar vorba de a înlătura privilegiile nobilimii și ale clerului și de a deschide burgheziei intrarea în „clasa politică". Burghezia a cerut deci „libertate, egalitate și fraternitate" la fel cu nobilimea și clerul, nicidecum însă cu plebea, cu proletariatul. Ceea ce s'a văzut în urmă, cînd s'au stabilit drepturile politice ale cetățeniior și cînd s'a fixat dreptul de proprietate. In lupta politică „libertatea și egalitatea" au servit ca „formulă de acțiune", ca program pentru a pune în mișcare mulțimea, pentru a o revoluționa, deșteptîndu-i instinctele de ură împotriva celor „mari", puternici și bogați.

Dar nici prin gînd nu le-ar fi trecut Francezilor, dela 1789, că revoluția e făcută pentru a înlesni Jidanilor, Arabilor și Negrilor dobîndirea cetățeniei franceze și a drepturilor politice în Statul național francez. Numai prin faptul că Jidanii în Franța se dădeau drept Francezi de religiune mozaică și prin faptul că, în lupta contra clerului catolic, burghezia franceză a proclamat toleranță absolută în domeniul religios (pentru a slăbi influența clerului asupra mulțimii), Jidanii și-au cîștigat deplină libertate de acțiune, și în domeniul economic și în cel politic.

Se'nțelege că Jidanii au simțit și văzut dela început foloasele ce pot rezulta pentru ei din deslănțuirea războiului civil și din izbînda burgheziei din care ei făceau parte prin ocupațiunea lor și prin soarta comună de oprimați. Deaceea ei sprijiniră revoluția și, în urmă, organizară revoluția permanentă, prin francmasonerie pe de o parte și prin comunism pe de altă parte, cu obiectivul precis de a acapara puterea politică pentru neamul lor, așa cum le-a făgăduit Iehova. „Democratizarea" progresivă prin revoluționarea neîncetată a masselor deveni astfel preocuparea tuturor Jidanilor, din toate Statele, și ei nu cruțară nici bani nici muncă intelectuală pentru a distruge „burghezia capitalistă", adică clasa politică națională și creștină de ori unde.

Notăm deci că principiul toleranței religioase nu implica egalitate politică fără privire la *naționalitate*, ci egalitate politică pentru *Francezi*, fără considerarea religiei. Cum însă religia pentru Jidani constitue principiul de coeziune din toate punctele

de vedere (biologic, moral, național, economic, politic), e evident că emanciparea religioasă a însemnat pentru ei o emancipare posibilă din toate punctele de vedere, dacă lupta începută putea fi continuată pînă la destrămarea completă a națiunilor creștine constituite în State — prin democratizare progresivă care să dea jidanilor conducerea masselor. Votul universal și regimul partidelor politice a atins idealul de democratizare rîvnit de Jidani. Revoluționarea permanentă a masselor, ridicarea tuturor demagogilor venali la rangul de conducători politici, i-au dat neamulului jidovesc o putere uimitoare în viața politică. În posesiunea „mașinei" de a fabrica oameni politici (prin cluburile politice, presă, corupție și teroare) jidanii nădăjduesc să distrugă în scurtă vreme clasa politică romînească, mai ales că au reușit se oprească libera circulație a elitelor înăuntrul națiuuii și să se înfiltreze ei în elita romînească, ca mari industriași, avocați, medici, ingineri, arhitecți, iar prin căsătorii mixte și în funcțiile de Stat (un număr mare de ofițeri, magistrați, profesori romîni sunt căsătoriți cu Evreice).

O reformă politică menită să pună stavilă acestei cotropiri jidovești ar trebui să țină seama de toate aceste momente. Noi am arătat în studiile trecute unele din măsurile necesare pentru a asigura omogeneitatea clasei politice romînești și libera circulație a elitelor înăuntrul națiunii: ascetismul economic al elitei romînești și emanciparea ei de finanța jidovească, formarea unui corp de funcționari cu prestigiu și inaccesibili corupției etc.

În cele ce urmează vom analiza mai de aproape problema selecțiunii elementelor pentru clasa politică — așa cum se prezintă în „democrația" noastră și așa cum ar trebui să se înfățișeze în *Statul național romîn*, în adevărata „democrație romînească".

III

Nici-o elită nu-și poate păstra situațiunea, nu se poate menținea la conducere fără *prestigiu* în fața mulțimii. Orice individ făcînd parte din elită trebue să se *legitimeze* că are însușirile necesare pentru conducere în general sau pentru o funcție specială înăuntrul elitei sociale.

Criteriile după cari mulțimea judecă aptitudinea indivizilor pentru conducere sunt, în general, de două feluri: iraționale și raționale. Dar în cele mai multe cazuri elementele iraționale și raționale se amestecă și se susțin reciproc. Mulțimea *crede* mai întîiu că cineva are aptitudini de conducător, iar apoi intervine

judecata rațională, cerîndu-i-se conducătorului ales legitimarea prin fapte, prin rezultatele practice ale acțiunii sale.

În stabilirea ierarhiei valorilor în organizația politică istoria ne arată modul cum factorii iraționali și raționali au determinat modul de selecționare a clasei politice. Înțelepciunea bătrînilor, vitejia eroilor, puterea supranatnrală a preoților, bogăția dobîndită prin destoinicie și prevedere, sunt temeiuri ale prestigiului indivizilor de elită și al familiilor lor.

Dar orice societate evoluează. Succesiunea generațiilor, schimbarea raporturilor societății cu mediul împrejmuitor etc. își găsesc expresia în procese intracomunitare concomitente, menite să asigure o diferențiere socială adaptată acestor schimbări și în stare să păstreze neatinsă unitatea socială.

Am arătat în alt loc cum lupta pentru existență între societățile omenești, războaele, au împins la „democratizare", la tendința de a întemeia organizația politică pe libera circulație a elitelor. În clipa ce națiunile, constituite în State, aveau nevoie de mobilizarea tuturor forțelor pentru păstrarea independenței politice, tendința (naturală de altfel) a claselor politice de a se închide și de a nu îngădui accesul de oameni noui din mulțimea guvernată la conducere, devenea o primejdie pentru existența societății. Pentru a înlesni selecțiunea elitelor în temeiul pregătirii profesionale, fără considerarea nașterii și bogăției, s'a ajuns, după lungi lupte, la democratizarea instituțiilor de educație, a școlilor, și la deschiderea tuturor funcțiilor publice pentru „meritul personal". Mijlocul pentru a ajunge la acest rezultat a fost parlamentarismul și lărgirea progresivă a dreptului electoral pentru toți cetățenii.

Trebue să recunoaștem deci că prin acest mijloc, al participării întregii națiuni la viața politică, s'au creat instituții de pregătire și selecționare *rațională* a valorilor individuale fără deosebire de clasă sau stare socială. Privilegiile nașterii și bogăției au fost reduse pe cît omenește se poate.

Din punct de vedere teoretic și ideal am putea fi mulțumiți cu acest rezultat. Am avea garanția că prin organizarea cît mai bună a școlilor, prin pregătirea și selecționarea cît mai temeinică și rațională a tineretului, clasa conducătoare romînească să se poată împrospăta neîncetat cu elemente destoinice. Iar o clasă conducătoare puternică și solidară, legată, chiar prin felul selecțiunii ei, de soarta și aspirațiunile mulțimii conduse, ar fi

cea mai pună chezăşie pentru puterea naţiunii romîneşti în luptă cu naţiunile duşmane.

Dar chiar acest mijloc ,prin care s'a obţinut un rezultat atît de util pentru sporirea puterii naţiunii, a produs, în cursul aplicării sale practice, efecte secundare cari ameninţă să distrugă toate roadele bune. Cum aplicarea sa nu s'a putut face decît prin *lupta* mulţimii împotriva clasei politice, care avea tendinţa de a-şi păstra situaţia privilegiată, şi cum în această luptă mulţimea îşi alese şi trebuia să-şi aleagă conducătorii după criterii iraţionale, în arena politică îşi făcură intrarea *demagogii*. Prin acţiunea acestora drepturile politice au fost lărgite tot mai mult, iar cu cît aceste drepturi au fost lărgite cu atît mai mult spori şi influenţa demagogilor, puterea lor depăşind limitele raţionale ale funcţiunii lor. E lămurit doar că parlamentul ieşit din alegeri n'are, din punct de vedere raţional, alt rost decît să zădărnicească închiderea clasei politice, constituirea unei caste care să guverneze în folosul unui număr restrîns de familii privilegiate oprind accesul la guvernarare al oamenilor din mulţime talentaţi şi pregătiţi pentru funcţiunile de conducere. Parlamentul trebue să exercite un control sever şi obiectiv asupra activităţii puterii executive, să asigure o echilibrare justă a tuturor intereselor de clasă şi, ca obiectiv suprem, să vegheze ca naţiunea să fie condusă şi organizată în aşa fel ca să poată ieşi victorioasă din orice conflict cu naţiunile duşmane.

Dar în unele ţări, şi mai ales la noi, demagogia a prefăcut parlamentul într'o instituţie de corupţie şi de destrămare a instituţiilor Statului. „Politicianismul" e termenul prin care obicinuim a caracteriza situaţia în care am ajuns. Votul universal a deslănţuit lupte de exterminare între demagogii constituiţi în „cluburi". Aceste lupte au deschis porţile influenţei finanţei internaţionale, a lojelor francmasonice, pe scurt a Jidanilor, cari finanţînd demagogia nădăjduesc să cucerească cu ajutorul demagogilor puterea politică.

Demagogii deci, cari după înţelesul cuvîntului ar trebui să fie conducători ai mulţimii pentru limitarea puterii şi stăvilirea abuzurilor clasei politice, devin, prin creşterea puterii lor şi prin instinctele lor de dominaţiune trezite prin conştiinţa acestei puteri, oameni primejdioşi. Cum, în multe cazuri, lor le lipseşte pregătirea pentru conducere şi o educaţie în stare să le înfrîneze pornirile anarhice, ei sunt gata să se folosească de orice mijloace pentru atingerea scopului lor: dominaţiunea.

În felul acesta „demagogia“ a devenit, din simplu fenomen accidental al înfăptuirii libertăţii în circulaţia elitelor, mijlocul principal, şi la noi aproape exclusiv, al selecţiunii elementelor din mulţime pentru completarea şi „regenerarea“ clasei politice. Ţara mişună de demagogi, demagogi pe sate, judeţe şi pe ţară. Din ei se recrutează şi funcţionarii de tot felul, pentru cari certificatele şcolare reprezintă o condiţie „formală“, dar nu totdeauna indispensabilă. Cluburile politice îşi au criteriile lor de ierarhizare a valorilor, derivate toate din principiul „electoral“, deci demagogic.

IV.

Schiţăm aci, pentru înţelegerea problemei, şi principiile de bază ale tehnicei demagogice. Demagogul, pe lingă însuşirile naturale (darul de a vorbi, prezenţă de spirit, curaj etc.) mai are nevoie de o „formulă“ şi de bani, de mulţi bani. „Formula“ e menită să împingă mulţimea la acţiune. De ex. „Statul ţărănesc“, sau „dictatura proletariatului“ etc. sunt formule de acest fel expuse mai pe larg în programe cari cuprind fericirea mulţimii, după clase şi profesiuni. Banii se adună în toate felurile: prin fraude, comisioane, şi apoi dela cei ce au interes ca mulţimea să se revolte sau să aleagă o anumită categorie de demagogi. Cluburile au un sistem bine organizat de a aduna bani în opoziţie pentru a răsturna guvernul, şi cînd sunt la putere de a face să curgă banul Statului în buzunarele partizanilor — după rang şi merite. In organizarea acestui sistem au intervenit Jidanii cu toată abilitatea lor de samsari şi agenţi de propagandă. In schimb ei participă în mod efectiv la beneficiile guvernării oricărui club. Ei furnisează instituţiilor Statului toate cele necesare: hrană şi îmbrăcăminte pentru armată, materiale pentru căile ferate, ei zidesc biserici, ei exploatează pădurile şi furnisează lemne de foc şi de construcţie etc.

Cu cît politica unui club e mai radicală, mai umanitară şi egalitară, mai internaţională şi aconfesională, cu atît mai mare e sprijinul ce i-l acordă Jidanii. Ei finanţează alegerile, congresele, presa etc., cu mare dărnicie. Condiţia este ca clubul să fie progresist, de stînga, cît mai de stînga. Căci de dreapta se tem Jidanii, de adevărata dreaptă, de dreapta noastră, nu de dreptele parlamentariste şi demagogice.

Dar problema „dreptei“ cere o expunere mai amplă pentru a înlătura neînţelegeri şi interpretări tendenţioase.

V.

Mai întîiu „stînga" nu înseamnă democrație, ci dictatură jidovească. Aceasta este definiția reală a cuvîntului. Că altă dată cuvîntul a avut altă semnificație, că originea sa se datorește cutărui uz parlamentar etc., toate aceste nu ne interesează. Că astăzi mai există între Romîni imbecili cari identifică „stînga" cu progres și democrație e regretabil, cînd orice Jidan știe ce înseamnă în realitate acest cuvînt. Mai regretabil este însă că între Romîni există oameni deștepți, dar venali, lași și trădători de neam, cari profitînd de imbecilitatea imbecililor pregătesc dictatura teroristă a Jidanilor în țara romînească.

Dreapta este mișcarea care se opune imperialismului iudaic, care organizează în mod sistematic și rațional rezistența împotriva revoluției jidovești, împotriva războiului civil, pe care Jidanii vreau să-l deslănțuească la noi cu ajutorul demagogilor venali și corupți.

Și noi suntem demagogi. Dar nu demagogi constituiți în cluburi, ci în tabere de muncă. Demagogia noastră de dreapta este pilda de jertfă, de disciplină, de morală, de păstrare a credințelor și tradițiilor, a cîntecului romînesc, a virtuților cetățenești. Noi suntem conduși de un demagog care agită mulțimea nu prin artă oratorică, prin adunări electorale, printr'o presă venală și de șantaj, ci prin pilda sa de „naționalist". „Naționalismul" poate fi o simplă formulă demagogică (deci identic cu cuzism), dar poate fi și un sentiment adînc care se manifestă prin fapte menite să răscolească sufletul întregii nații. La „dreapta" e drumul spre înfăptuiri romînești, spre crearea unei lumi noui de simțire și gîndire romînească. Prin „dreapta" va fi strivită „stînga", acesta e înțelesul luptei noastre, a demagogiei noastre.

Prin urmare nu mai e vorba de discuții sterile asupra democrației, parlamentarismului, corporatismului etc. Toate aceste își vor găsi rezolvirea spre mulțumirea tuturora, după ce izbînda asupra haosului politicianist și a primejdiei jidovești va fi cîștigată. Toate cele ce *națiunea romînească* a realizat ca progres adevărat, privind libertățile politice, democratizarea școalei, buna rînduială în biserică, apărarea intereselor diferitelor clase sociale și profesiuni, nu numai că se vor păstra neatinse, ci se vor pune pe temelii solide și se va deschide calea pentru desăvîrșirea progresului.

Mișcarea de dreapta nu tinde spre dictatură, în înțeles de despotism personal și arbitrar, deci de tiranie, ci spre structu-

rarea şi buna rînduire a instituţiilor Statului, delimitîndu-i-se fiecăreia sfera de funcţiune şi reglementîndu-se raporturile între ele în temeiul unui principiu suprem: unitatea indestructibilă a Naţiunii.

VI.

Politicianismul, precum am văzut, este efectul, vizibil în toate domeniile de activitate, al sistemului de selecţionare a elitei noastre sociale prin demagogie. Inainte de războiu, în Regatul liber, manifestările politicianismului au fost zugrăvite de scriitori geniali (Eminescu Caragiale). Dar publicul mare se obişnuise cu acest sistem, iar clasa conducătoare dispunea încă de oameni politici cu mare prestigiu cari ştiură să înfrineze pornirile anarhice ale demagogilor. Războiul şi Unirea ridicară însă la suprafaţă noui probleme sociale, cari nu mai puteau fi stăpînite cu aceleaşi mijloace. Oamenii politici cumpătaţi scăpară frînele din mînă şi demagogii îşi făcură apariţia. Socialismul, muncitoresc şi ţărănesc, îşi începu acţiunea disolvantă întîiu pe căi deosebite, pentru a se contopi, în zilele noastre, într'o singură tabără: partidul ţărănesc. Liga Poporului după uşoara izbîndă asupra socialismului muncitoresc dela oraşe, recăzu în vechiul sistem, fără să încerce reforme radicale, fără viziunea clară a evoluţiei societăţii romîneşti. Cînd fascismul italian arătă drumul mîntuirii, forţele Ligii Poporului, erau dejà paralizate, prestigiul conducătorului, al Ducelui romînesc, era măcinat de politicianismul demagogic. Mişcarea naţionalistă, subt forma cuzistă, nu se putu ridica la rangul unei forţe politice hotărîtoare. Iţi lipsea *conducătorul*. Antisemitism turbulent după moda rusească, certuri interne pentru „mandate“, teorii sterile fără acţiune practică pricepută, au zădărnicit consolidarea unui organism politic puternic şi rezistent. Răspîndirea germenilor disoluţiei nu s'a izbit deci de nicio piedică serioasă, iar „măsurile legale“ n'au făcut decît să crească fanatismul comuniştilor. Dar în acelaş timp, în mod firesc, s'a trezit şi instinctul de conservare al neamului romînesc, dînd naştere mişcării de dreapta, mişcării naţionaliste a tinerei generaţii care, într'un moment dat, ajunse în viaţa noastră politică un factor de mare greutate.

Intîmplările şi peripeţiile acestei mişcări dela 10 Decemvrie 1933 încoace sunt cunoscute tuturora. Rezultatul final: mişcarea s'a răspîndit şi mai mult şi, ceea ce-i mai important, ea a pătruns în adîncime, a început să domine spiritele, să devie o *credinţă*.

Intretimp şi o parte a clasei conducătoare a înţeles primejdia, şi-a văzut pieirea cu ochii şi oameni politici cari şi-au mai păstrat o parte de bun simţ s'au despărţit de demagogii venali ai stîngei. Pretutindeni în ţară s'au ivit gazete antisemite şi anticomuniste. „Naţionalismul" a devenit o „formulă", iar banul jidovesc a încetat să mai aibă putere absolută asupra politicianilor romîni. Lupta se dă încă după vechiul sistem demagogic, apelînd la mulţime şi răscolind pasiunile mulţimii.

Romînii, toţi Romînii doresc şi nădăjduesc că partidele creştine unite (sau cel puţin unul din aceste partide) vor veni la putere.

Dar, oricum ar fi, criza prin care trece astăzi Statul naţional romîn nu-şi va putea găsi rezolvirea decît prin instituírea unui regim de dreapta înfăptuit şi susţinut de tînăra generaţie. Năzuinţa partidelor creştine de a cuceri puterea găseşte în tabăra luptătorilor naţionalişti toată simpatia şi tot sprijinul. Dar conducătorii acestor partide trebue să-şi dea seama că prin cucerirea puterii încă n'au făcut nimic, dacă nu vor şti să *guverneze*, dacă vor îngădui continuarea demagogiei, prin care în mod fatal guvernarea lor va deveni sterilă, şi prestigiul lor va fi măcinat şi distrus în scurtă vreme.

Arta de a cuceri puterea nu este identică cu arta de a guverna. Acest lucru îl vom lămuri mai de aproape.

VII.

Politicianismul demagogic confundă arta de a guverna cu arta de a cuceri puterea. In acest fapt stă toată mizeria vieţii noastre politice. Cine nu se mulţumeşte cu o observaţie de suprafaţă a fenomenelor sociale, ci reuşeşte să pătrundă mai adînc în analiza faptelor, va constata că subt zbuciumul suprafeţei se ascund adevăratele transformări. Descoperirea cauzelor acestor transformări şi stăpînirea lor pentru a da evoluţiei sociale o direcţie conformă cu interesele naţionale romîneşti formează preocuparea adevăraţilor oameni politici.

Duşmanii neamului romînesc au prins momentul cînd demagogii au acaparat posturile de conducere în Ţara noastră şi au împins, după un plan bine chibzuit, chiar cu ajutorul acestor demagogi, evoluţia naţiunii romîneşti într'o direcţie opusă intereselor ei vitale. Ei au înlesnit ascensiunea tuturor oamenilor ambiţioşi în ierarhia socială, ei i-au înconjurat pe toţi bărbaţii

cu prestigiu cu politiciani fără scrupule, corupţi şi porniţi spre îmbogăţire cu orice mijloace. Ei au aţiţat ambiţia oamenilor politici romîni şi i-au învrăjbit întreolaltă pentru a zădărnici orice activitate constructivă în domeniul politic. Desele schimbări de guvern, urmate de răscolirea pasiunilor de partid la alegeri, au grăbit anarhizarea politică şi a clasei politice şi a mulţimii. In acest haos organizaţia duşmanului s'a menţinut neatinsă, fiind bine aşezată pe norme religioase şi morale şi pe o disciplină spirituală închegată prin secole în lupta cu creştinismul. In jurul nucleelor indestructibile ale comunităţilor religioase iudaice s'au grupat apoi organizaţiile revoluţionare conduse de Evrei şi în cari creştinii ambiţioşi au fost atraşi, satisfăcîndu-li-se orgoliul şi setea de îmbogăţire.

Nu trebue să ne mirăm deci că Statul nostru începe să fie condus în mod efectiv de Jidani, cari, în haosul deslănţuit prin luptele demagogiei, reprezintă singura putere bine disciplinată.

Dacă acest sistem de guvernare va continua, instituirea dictaturii jidoveşti e apropiată. Oamenii de cari se servesc ei, demagogii noştri, vor fi înlăturaţi şi suprimaţi foarte repede în clipa ce condiţiunile pentru dictatura iudaică vor fi prielnice.

Acest mers al lucrurilor trebue oprit şi istoria romînească trebue să-şi regăsească vechiul ei făgaş. Simţim şi vedem cu toţii că acţiunea pentru mîntuirea neamului romînesc a început şi se întăreşte tot mai mult.

Dar, acţiunii disciplinate şi bine conduse a duşmanilor, trebue să i se opună o acţiune cel puţin totatît de bine chibzuită şi disciplinată. Alegerile în parlament trebue să devină un mijloc pentru a institui un guvern romînesc ca organ al unei clase politice unitare şi solidare, alegerile trebue să ridice la guvernare pe un om politic susţinut şi de marea mulţime şi de elită, deci pe un conducător politic, în adevăratul înţeles al cuvîntului.

Acest prestigiu de conducător nu se poate dobîndi numai prin demagogie, prin apelul la instinctele mulţimii, ci prin apelul la sentimentele înalte de jertfă pentru Neam şi Ţară.

Naţiunea romînească stă în războiu cu un duşman care a intrat în Ţară cu ajutorul demagogilor venali. Lupta nu poate avea pentru noi sorţi de izbîndă, dacă nu se stabileşte solidaritatea oştirii noastre şi *unitatea conducerii.*

In toate teoriile politice, începînd cu Platon, pînă la Hobbes şi pînă la Charles Maurras, se demonstrează că nici un Stat nu

e viabil fără o conducere unitară, fără un om politic, care să aibă şi prestigiul şi destoinicia pentru guvernare.

Acest prestigiu şi această destoinicie conducătorul şi le dobîndeşte, uneori prin multe lupte şi suferinţe, altădată, ajutat de împrejurări, fără multă trudă. Cesar, Ştefan cel Mare, Napoleon, Bismarck, Masaryk, Mussolini, Hitler — toţi aceştia sunt conducători geniali, dar cît de diferită este calea ascensiunii lor la conducerea efectivă! Aceleaşi deosebiri le găsim de altfel şi în artele frumoase; să ne gîndim numai la Alexandri şi Eminescu.

Iar noi, muritorii de rînd, cetăţeni ai Statului Naţional Romîn, trebue să ne rugăm bunului Dumnezeu să ne deschidă ochii sufleteşti pentru a cunoaşte şi recunoaşte apariţia conducătorului. Căci cel mai groaznic destin loveşte pe acel popor care în ceasurile grele şi hotărîtoare ale istoriei sale a fost orb la apariţia şi surd la chemarea Mîntuitorului lor.

Atenienii l-au otrăvit pe Socrate, Romanii i-au ucis pe Gracchi, iar Jidanii l-au răstignit pe însuş fiul lui Dumnezeu, pe acela care a venit să aducă pace şi dragoste între oameni.

Curg secolele şi anii, din vecie spre vecie, şi vieţile popoarelor şi ale indivizilor trec ca dungi de lumină şi sclipiri de scîntei în noaptea tainică a Universului cîrmuit de Divinitate. De multe secole s'a aprins lumina naţiunii romîneşti, conştiinţa trează a unui popor viteaz şi harnic. Să ne trudim şi să luptăm ca această lumină să nu pălească, ci să ardă tot mai vie, mai strălucitoare.

Flacăra sfintă a dragostei de Neam şi Ţară să se aprindă în sufletul nostru şi să se nutrească din izvorul puternic al focului ce ţîşneşte din sufletul conducătorului.

Traian Brăileanu.

Şcoala tineretului de azi şi ţelurile ei.

Tineretul romînesc trăeşte astăzi o perioadă de zbucium. Intre mai marii săi şi sine vede deschisă o prăpastie pe marginile căreia se pîndesc bănuitoare taberele vrăjmaşe. Bătrînii nu mai sunt conducătorii spirituali ai tinerilor, tinerii nu mai sunt fiii sufleteşti ai bătrînilor. Peste prăpastia deschisă nu există treceri fără trădare.

Intr'un număr trecut (7) al „*Insemnărilor*“ [1], camaradul G. Macrin a înfăţişat în chip izbitor aspectul cultural şi politic al aceleiaşi probleme. Noi vom căuta să-l întregim cu cîteva incursiuni în aspectul ei pedagogic şi social.

Una din învinuirile cele mai des auzite ce se aduc tineretului este „reaua creştere“: tinerii ce se ridică astăzi sunt lipsiţi de delicateţe, de curtenie. In căutarea pricinilor acestei scăderi, reprezentanţii de marcă ai generaţiei vechi se întorc spre societăţile studenţeşti şi le acuză. Pe vremea lor, străduinţa principală a societăţilor „academice“ era să dea tînărului ridicat dela sate şlefuirea formei sociale, spre a-l putea încadra nesimţit în orăşenimea „civilizată“. Activitatea socială a studenţilor gravita în jurul petrecerilor cu dans, unde contactul cu domnişoarele de familie îi silea să-şi biruiască „rusticitatea“ nativă. Conducători în societăţi trebuia să fie băeţii orăşeni, model vin şi profesori de bună creştere ai „rusticilor“. Celelalte preocupări ale societăţilor studenţeşti erau numai floare la ureche, ornament superficial şi oratoric. *Adevărata funcţie socială a lor era să adapteze oraşului elementele proaspete ridicate din sate.* Dar această „înălţare“ socială însemna de cele mai multe ori *înstrăinare de sat.* Inainte de războiu atît oficialitatea străină cît şi orăşenii romîni, în bună parte nemţiţi sufleteşte şi ca limbă (urmele sunt încă neşterse), favorizau acest proces.

Bătrînii sunt neplăcut surprinşi că *tinerii de astăzi nu mai simt trebuinţa şi înclinarea să se adapteze clasei dominante actuale,* căci refuză în societăţi să fie conduşi de copilandri de familie bine crescuţi, sau de aceia cărora bătrînii le-au dat delegaţie să dirijeze într'un anumit sens preocupările tinerimii. Cei vechi văd cu uimire că dintre tineret se ridică alţi conducători, asupra cărora ei nu mai au nicio putere, şi că acestor tineri le pasă prea puţin să-şi facă preocupare supremă din adoptarea formalismului social orăşean. „Sălbătăcirea lumii de după războiu e de vină“, spun cei neînzestraţi să pătrundă adevărul. Cuvinte aspre şi injurioase apar pe buzele celor cari văd cu desamăgire că nimeni nu-i mai ia drept model, şi cari judecă tineretul prin prisma idealurilor învechite ale burghezimei de eri, sau prin aceea a interesului partisan. Iară bătrânii mai deştepţi pricep cu îngrijorare că *tineretul respinge, odată cu forma, şi idealul social burghez,* spre a se pregăti în izolare, pe cont propriu, pentru o

[1] G. Macrin: „*Politica în Universităţi*“.

misiune, a cărei disciplină şi directivă depăşeşte şi dărîmă idolii de eri. Tinerii sfidează şcoala socială şi politică a burghezimei, pe care au înlocuit-o cu o şcoală, la care întreaga democrăţime orăşeană ar cădea la examen. Idealurile romîneşti năzuite plîngăreţ şi atît de mult vorbite în lumea veche, azi au intrat în zodia faptei. *Şcoala formei de clasă burgheză a fost înlocuită cu şcoala de fond a caracterului pe care o reclamă înfăptuirea idealului romînesc.* El nu se realizează cu maniere elegante, ci cu caractere integre şi hotărîte.

*

Burghezimea are o slăbiciune deosebită pentru mişeii bine crescuţi din sînul ei. In viaţa de toate zilele ea preferă societatea şarlatanilor manieraţi şi a ticăloşilor simpatici, respingînd cu oroare vigoarea aspră a caracterelor intransigent cinstite. Burghezia se selecţionează după maniere şi gentileţi exterioare, fără a se preocupa de fondul etic al membrilor ei. Pe această portiţă a aparenţelor au pătruns agenţii disoluţiei, *căci burghezul romîn este mai solidar cu ceeace este „burghez" chiar dacă e străin, decît cu ceeace este romîn, dar neburghez.* Astfel a ajuns-o blestemul sublimului premergător al vremilor noi, Eminescu:

Cine-a îndrăgit străinii
Mînca-i-ar inima cînii,
Mînca-i-ar casa pustia
Şi neamul nemernicia.

Ultimele două versuri s'au împlinit cu vîrf şi îndesat, căci orăşenimea romînească plăteşte scump păcatele înstrăinării fie din rîvna zănatecă după îmbuibări şi ranguri, fie din pricina lipsei de vigoare — ce i-a urmat. Cointeresările materiale au apropiat-o de străini, lenea produsă de bogăţie au dat-o pradă asiduităţii străinilor. O privire în jurul nostru ne convinge, că, cu cît mai repede au ajuns părinţii o situaţie şi o avere nemeritată (şi necinstită), cu atît mai neisprăviţi şi mai declasaţi au rămas urmaşii lor. Atîtea familii orăşene sunt simple colecţii de epigoni lamentabili, atîţia fii de familie, nemernici ca să se străduiască, au cedat locul preţios pînditorilor străini. Medicului romîn îi ia clientela străinul, deoarece feciorul nu şi-a isprăvit şcoala şi a fost plasat într'o sinecură. Avocatul romîn are stagiar jidan, deoarece feciorul de bani gata face artă coreografică prin familii jidoveşti. Burghezia noastră e bolnavă, căci în loc să lupte viguros pentru dominaţie romînească exclusivă, se lasă întîiu

servită din comoditate sau pentru gîdilarea amorului propriu, și apoi din interes, ajungînd astfel aservită banului străin. Burghezia noastră e trădătoare, căci ajunsă asociata și sclava străinului în exploatarea materială a țării, și-a făcut sursă de venit din traficarea puterii politice. Traficul puterii pentru cîștig personal, primirea mitei străinului pentru a-i deschide drum de exploatare la noi, este trădare de țară. Ce să credem despre un șef de resort care scoate din funcția lui definitivă pe un medic romîn, cumsecade și fiu de țăran, și vîră în loc un tinerel jidan cu diplomă străină, care acum își face mendrele abuzive și necinstite la Casa de asigurări din Cernăuți? Ce să credem despre o mare *viță* (așa li se spune) din Botoșani, prin intervenția căreia la resortul respectiv, intră în învățămîntul local o sumedenie de suplinitori jidani necalificați, cînd atîți Romîni pregătiți sunt refuzați? Dar ce sunt acestea față de aprobarea la un moment dat a funcționării lui „Jevish Colonisation Association" de către consiliul de miniștri, ceeace dovedește țării uluite că este condusă de trădători de neam? Lumea bătrînilor vădește un simț de conservare națională atît de pervertit și de corupt, încît revolta și blestemul celor tineri creează între azi și mîne o prăpastie de netrecut.

Pierderea aderenței la etnic a mers așa de departe în burghezia romînească (cel puțin în Bucovina), încît sunt cazuri de căsătorii mixte cu jidani, *fără să li se mai impună trecerea la creștinism*. Vedem un fiu de familie romînească fruntașă căsătorit numai civil cu o evreică rămasă mozaică, vedem cazul revoltător al unei fiice de preot căsătorită cu un medic jidan, al căror copil a rămas nebotezat de ani de zile pînă azi. Iată burghezia primind străinii în sînul ei și îndrăgindu-i, *pe cînd ei pe noi nu ne îndrăgesc*, căci nu se pierd între noi de dragul de a fi ca noi, ci se păstrează cum au venit. Deși nu vin cu armele, ei ne cuceresc după vechea lor metodă. Nu este curată cucerire infiltrarea în massă, fără topire în etnicul invadat? Nu ne dau jidanii cazuri de precedență în istoria lor, căci venind din robie au cucerit Iudeea fără luptă, deși acolo stăpîneau popoare războinice conduse de regi?[1] Iudeii i-au nimicit corupîndu-le nemernicia.

Acestea sunt faptele care i-au determinat pe tinerii de azi să respingă încadrarea lor în burghezime. Pentru școlirea lor

[1] Vezi D. D. Patrașcanu: «Istoria Antică, Evreii. Autorul cărții e un cunoscut filosemit și tatăl avocatului comunist Patrașcanu.

socială ei şi-au propus alte materii decît arta de a ascunde corupţia morală şi etnică sub forme civilizate. Obiectul tinerilor legionari este călirea caracterului în spirit creştin şi autohton, în scopul rezistenţei etnice intransigente, caracteristică naţiunilor dominante. Noi vrem să fim stăpîni în ţară şi de aceea opunem anarchiei individualiste disciplina colectivă riguroasă şi corupţiei cinstea puritană aspră. Orice tînăr conştient de azi se sileşte să devină un cetăţean incoruptibil şi intransigent în ce priveşte interesul naţional. Ambiţiilor sociale el le-a substituit abnegaţia, formelor elegante tăria de caracter, îngăduinţelor vinovate voinţa neînduplecată. El s'a retras din raza de influenţă a burgheziei moleşite şi s'a izolat pe tărîmul curat al unei şcoliri dîrze, capabile să stăvilească şi să întoarcă valul năpădirii străine. Dîrzenia legionară nu place deopotrivă nici burghezilor nici străinilor. Amîndoi se văd ameninţaţi în existenţa lor. După împilări pe cît de odioase pe atît de inutile, lumea bună a puternicilor zilei se răsbună platonic spunînd că tinerii „n'au bună cuviinţă". Buna cuviinţă consistă după ei în a li se supune, a-i servi, a-i linguşi. De asemenea bună cuviinţă nu sunt capabili tinerii legionari. Ei nu pot arăta patronilor compromisului decît desconsideraţia pe care o merită. Autoritate nu pot pretinde decît cei cari au şi autoritate morală. In ţara noastră ea se găseşte strînsă în jurul unui singur om.

*

Burghezimea romînească, înainte de războiu, ca şi acum, avea nevoie, spre a se menţine, de împrospătare cu contingente noi. Dar, prea slabă ca să le asimileze, ea înghiţea nemestecate elementele cari veneau din sate să-i îngroaşe rîndurile. Individualismul burghez a favorizat dorinţa de parvenire, iar formalismul social a exasperat sinceritatea şi desinvoltura nativă, şi au produs prin încurajare sau ca reacţiune, două tipuri de neadaptaţi, ciocoiul arivist şi haurul bădăran, — racila tradiţională a lumii orăşene dela noi, pe care ea niciodată n'a putut-o desfiinţa. Burghezia neştiind să impună celor veniţi s'o împrospăteze o îndestulătoare disciplină morală sau formală, ei au deviat spre forme de civilizaţie necomplete, pe care oraşul, dimpreună cu toate instituţiile sale de cultură şi educaţie, atît şcoli cît şi familii, în loc să şi le reproşeze sie-şi, le reproşa celor pe cari n'a ştiut şi n'a fost în stare să-i formeze. Incercarea de adaptare la oraş a elementelor dela sat întreprinsă de către burghezie, a dat faliment. O categorie socială ea însăşi neformată şi plină de

păcate şi-a asumat un rol care-i întrecea puterile, şi rezultatul a fost că în loc să se întărească, ea a slăbit şi mai mult.

Organizaţia actuală a tineretului legionar a rezolvit problema. In cadrul ei riguros de o înaltă ţinută etică, în care domneşte spiritul creştin şi autochton, pentru prima oară tinerii veniţi din sate nu se simt desrădăcinaţi, Condiţiile primordiale de abnegaţie şi lealitate pe care le impune legiunea nu îngădue deformarea tînărului spre un personalism anarchic, biciuit de ambiţia brutală de *a reuşi* pentru satisfacţia egoistă de a se impune oraşului sceptic şi inaccesibil. Legiunea strînge şi salvează moralmente elita satelor noastre şi pregăteşte din ea clasa conducătoare de mîne.

Astfel elementele de valoare nu mai fac în burghezie un stagiu demoralizator şi corupător ca înainte, ci se păstrează intacte rolului dominant viitor, într'o izolare necesară disciplinării lor sufleteşti. Privită cu detaşare, lumea orăşeană apare legionarului în toată mizeria ei morală şi ceeace era odată obiectul rîvnei feciorului de ţăran, este astăzi ţinta dispreţului său, şi acela ironic şi îngăduitor. Legiunea rezolvă astfel totodată problema creerei unei clase politice noi, desbărată de vechile nărăvuri şi selecţionată riguros, atît etic cît şi etnic.

Cine trăeşte în cadrul legiunii vede aevea România de mîne. Dacă clasa politică burgheză actuală ar fi capabilă de atîta obiectivitate, ca să poată privi legionarismul fără patimă, s'ar ruşina de crima istorică pe care a comis-o faţă de viitorul ţării, prin prigoana pe care a pornit-o împotriva mişcării legionare.

*

O clasă politică, ca să poată cîrmui cu folos o ţară, trebue crescută anume în acest scop, în deplina cunoaştere a rosturilor ei de păstrătoare şi întăritoare a patrimoniului moştenit. Pe limba veche şi bună romînească „a guverna" se spunea „a stăpîni". Clasa politică trebue să ştie stăpîni, adică să ştie *domina*, în interesul conservării naţionale.

Provinciile realipite la ţara noastră n'au avut pînă la războiu o clasă politică romînească deprinsă a domina, ci numai a *conlocui*, supusă unei idei de stat străine. După războiu deficienţa politicianilor provinciali s'a vădit cu prisosinţă. Înjghebată în pripă, din ce era la îndemînă (şi prea ades s'a nesocotit ce era bun), clasa politică romînească a provinciilor este o improvizaţie ad-hoc, un provizorat, a cărui continuare constitue un mare pericol din pricina ignorării inerente a funcţiei ei politice.

Explicabilă prin nepregătire, incapacitatea este de neiertat dacă se are în vedere imperativul conservării şi consolidării naţionale. Şovăelnici, permeabili tuturor influenţelor şi ademenirilor, timizi din nedeprinderea stăpînirii asupra *conlocuitorilor*, politicianii provinciali au trădat *linia dreaptă* naţională. Viaţa lor politică e constituită din derogări, transacţii şi compromisuri, iar interesul naţional sufere mereu interferenţele celui personal, pe care îl exploatează străinii.

Legiunea creşte o clasă politică anume pregătită să conducă. Ea nu va ceda din mînă iniţiativa, din comoditate şi nici nu va trăda linia dreaptă romînească din josnic interes particular. Clasa politică nouă e cu atît mai bine venită după reîntregirea ţării cu provinciile cari au stat sub zone de înrîurire felurite şi străine. Mult rîvnita unire sufletească a ţării, pe care nu mai ştiu cum s'o realizeze politicianii ambiţiilor locale şi ai feudelor electorale provinciale, este astăzi în germen înfăptuită de spiritul legionar, care e identic în toate colţurile Ţării. Noua generaţie de conducători este *unitară* pe întinsul Ţării astfel spiritualiceşte unificată în legionarism, ea este omogenă şi disciplinată sub un singur comandament. Legionarul oltean, ardelean sau basarabean este sufleteşte unul şi acelaş. Între bătrîni şi tineri mai este această mare deosebire, că primii se simt în primul rînd ardeleni, bucovineni sau basarabeni şi abea apoi Romîni ai ţării întregi, pe cînd tinerii se simt în primul rînd legionari Romîni şi abea apoi, fiecare, oltean, moldovean, dobrogean. Multora dintre bătrîni le este indiferent restul Ţării, de care se simt legaţi în măsura favorizării provinciei lor. Legionarul nu cunoaşte regionalismul acrit şi pizmătareţ. Pentru el ţara e *una* şi se simte copilul şi stăpînul *Ţării întregi*.

*

Statul romînesc s'a creat datorită existenţei unei masse de popor romînesc întinsă pe un teritoriu. Unitatea Statului se datoreşte acestei populaţii unitare, şi prin urmare ei îi revin exclusiv meritul, răspunderea şi *dreptul* de a hotărî în viaţa de Stat, în viaţa politică. Cetăţeneşte nu poate fi egalitate între cel care este element al unităţii ţării, adică Romîn, şi cel care este dimpotrivă, adică neromîn. Existenţa Romîniei ca Stat fiind o consecinţă a existenţei poporului romînesc omogen pe aceste meleaguri, — ceeace ne deosebeşte de minoritarii noştri cari niciodată n'ar putea, fie şi întruniţi, să constitue pe acest teritoriu baza umană a unui Stat —, noi singuri avem de hotărît

în politica de Stat, ceilalţi n'au decît a ne urma, a se supune, ba a ne ajuta, dacă vor să trăiască paşnic. Totuşi ambiţia străinului pripăşit a găsit că şi lui i se cuvine să stăpînească, şi, folosindu-se de slăbiciunea politicianilor inconştienţi, a pătruns în partide şi a impus directive. Într'un Stat democratic toţi cetăţenii sunt „egali", şi noi, deşi suntem Stat naţional creştin, nu limităm drepturile politice la „naţionali şi creştini", adică la Romîni, ci conferim aceleaşi drepturi intruşilor, deşi sunt păgîni şi străini. Romînia de astăzi nu este întemeiată politiceşte numai pe cei cărora le datoreşte unitatea ca ţară, adică pe poporul romînesc, — ci şi-a slăbit caracterul naţional şi puterea admiţînd la sfat şi toate elementele desagregante şi centrifuge. Mare greşeală istorică, ale cărei efecte de decădere, corupţie, trafic şi trădare de neam le avem sub ochi.

Tineretul legionar nu se mai împacă cu asemenea lucruri. El ştie, că fiind din naştere şi convingere Romîn şi creştin, are un drept exclusiv la conducerea ţării, şi acest drept nu-l împărteşte cu nimeni. Aşa cum a fost posibilă împămîntenirea şi acordarea drepturilor politice străinilor pripăşiţi, *tot aşa de bine se poate reveni asupra lor.* Istoria cunoaşte asemenea întoarceri, şi cînd ele sunt cerute de imperativul categoric al conservării, nu numai morale, dar şi fizice a Neamului Romînesc, viitorii conducători politici nu vor pregeta să ia hotărîrile mîntuitoare. Vom ajunge astfel la ţelul dorit, ca nici un străin să nu hotărască despre ţara noastră pe care n'a făcut-o. Dreptul acesta e numai al Romînului.

Ca să-ţi susţii un drept, trebue să ţi-l poţi lua de fapt, trebue să fii puternic. Forţa se obţine prin coeziune, iar aceasta prin disciplină morală. Conştienţi de scopul înalt urmărit, legionarii se refugiază din atmosfera pestilenţială de compromis şi înjosire a Romîniei de azi, acolo unde trăeşte de pe acuma vie Romînia de mîine. Acolo se face, sub privegherea unui Căpitan inspirat de Dumnezeu şi de strămoşi, şcoala dîrzeniei romîneşti intransigente, acolo, în aerul curat şi tare al disciplinei legionare, se cimentează caracterele neşovăelnice şi străbătătoare ale celor cari vor recuceri Romînului în ţara sa locul de cinste pe care l-au vîndut părinţii noştrii pentru arginţi şi îmbuibare.

*

Şi acum să se mai audă glasul piţigăiat al burghezimei care silabiseşte cu înfumurare că tineretul de azi e „rău crescut". Pentru chemarea pe care o are de îndeplinit în viaţă, este cît se

poate de bine crescut, să ne credeţi pe cuvînt. Filfizonii din familii nu-şi vor mînji palmele cu lut, nici nu şi le vor scrijila pe stînci, dar nici nu se va încredinţa pipernicirii lor morale un rol de răspundere în ţară. Aceşti tineri snobi şi decavaţi, încît îi confunzi cu jidănaşii spilcuiţi, tovarăşii lor întru maniere elegante şi petreceri, sunt parcă anume făcuţi să stea sub ascultarea bătrînilor, ca să le dea iluzia că mai dirijează tineretul. Moleşiţi, laşi, arivişti şi vînători de sinecure, junii burgheji erau pîrghia stăpînirii străinilor la noi, — cari i-au cîştigat să privească alături de ei prin prisma clasei sociale orăşene, pe flăcăii veniţi din sate. Pe ei îi plasează bătrînii în slujbe, şi pe nimeni altul decît cu preţul vînzării conştiinţei. Pregătind apusul bonjurismului, Romînia de mine n'are ce face cu asemenea mişei. Acolo va domni ierarhia meritului real, şi depe acum ceeace în lumea romînească orăşeană a rămas vînjos şi necorupt, s'a încadrat în spiritul şi în tabăra legionară. Doar slăbănogii şi inconştienţii au rămas deoparte, iar restul ne duşmăneşte alături de străini şi se va prăbuşi odată cu dînşii.

Între timp Legiunea lucrează din temelie viitorul romînesc al ţării. El începe cu creşterea caracterului drept într'o atmosferă de cinste puritană şi demnitate, de lealitate şi curaj, toate adaptate scopului urmărit şi toate potrivnice căilor viclene, întunecate şi strîmbe pe care perfidia, ura şi disimularea străină le-au netezit necinstei şi slăbiciunii romîneşti. Legiunea creşte pavăze vii împotriva uzurpării străine, şi în acelaş timp muncitori încercaţi şi deprinşi la greu, pentru ridicarea Romînimei.

Disciplina morală a tinerei generaţii politice a cîştigat simpatia conlocuitorilor leali ai Ţării pe care propaganda duşmănoasă caută să-i opună şi să-i desbine de massa autochtonă. Mulţi minoritari creştini sunt atraşi de fondul etic şi de şcolirea energetică a mişcării legionare, voind să fie părtaşi la renaşterea spirituală şi politică a patriei lor adoptive.

Prestigiul cîştigat de Legiune, cu toate împilările josnice şi clevetirile odioase ale potrivnicilor ei este primul semn al izbînzii viitoare. Vrăjmaşii ei să-şi cerceteze conştiinţa cu un ceas mai devreme şi, — dacă mai simt pîlpîind în sufletul lor luminiţa prea mult înăbuşită a dragostei de ţară, — să facă pasul pe care îl dictează înţelepciunea: să se dea înlături şi să se închine respectuos.

Barbu Sluşanschi.

Progres şi Religie.

I.

Ultimele secole ale Europei civilizate trăesc sub imperiul covîrşitor al descoperirilor ştiinţifice, halucinate în bună parte de încrederea extraordinară în puterea intelectului uman. Cu adevărat se poate vorbi de-o nouă credinţă a timpurilor moderne: credinţa în progresul omenirii. Orice schimbare, care se aduce omului sau societăţii sub raportul material sau moral, este considerată ca o treaptă în spre tot mai bine.

Atunci cînd burghezia franceză, îmbogăţită, începu să clatine fundamentele ideologice ale sistemului monarchiei aristocratice, în acele timpuri s'au statornicit şi bazele practice ale nouei credinţe. Ea venia ca un element activ, dinamic, împingînd massa la luptă spre înfăptuirea unui proces, care trebuia să se întîmple în mod necesar. Lumea credea din adîncuri în progresul omului şi în desăvîrşirea societăţii. Înfăptuirea statului democrat era o treaptă a progresului. Libertatea cugetării trebuia să aducă posibilitatea de cuceriri ştiinţifice, cari aveau să vină în avalanşă şi desigur tot mai apropiate de culmile dreptăţii, legalităţii şi ale adevărului. Astfel scrierile literare şi operele ştiinţifice, dar mai ales reformele sociale, primiră şi un sens exterior lor: ele reprezintă nu numai opere de valoare în sine, ci, mai mult, ele sunt semne ale progresului omenirii. Creiaţiunile din domeniul ştiinţelor exacte, din fizică şi chimie, promiteau tot atîta succes şi pentru ştiinţele noologice, morale. Dacă în vieaţa socială şi morală concretă, perfecţionabilitatea „naturală" şi continuă a omului se putea prea puţin sesiza, cuceririle pe planul material al vieţii contau ca indicii că acelaş progres va fi marcat cît de curînd şi în acest domeniu. Pentru lumea entuziastă a metropolelor ridicarea cutărui turn impunător ca prestaţiune tehnică echivala cu o zi de mari promisiuni, de speranţe în binele naturii omeneşti, atît de minunat dotată. Şi aşa noua credinţă — optimism romantic — îşi făcu drum tot mai larg pînă ajunse o mentalitate aproape uniformă, o modă şi un snobism.

— Cetăţene, în ce secol trăeşti, de mai vorbeşti de cutare lucru? Pentru Dumnezeu, doar am progresat! Iată îndemnul şi controlul reciproc al credincioşilor religiei noui a progresului. Ce efect a avut această mentalitate progresistă în ţările din

Orient influențate de Occident, la noi în țară, de pildă, ar putea să ne-o spună în mod clasic I. L. Caragiale.

Dar problema credinții în progresul omenirii nu trebue considerată ca o chestiune de suprafață soluționabilă ca la gazetă. Această credință a timpurilor moderne își are substraturile ei de cugetare filosofică și științifică. Ea descinde dintr'o pozițiune anumită față de univers și față de problemele vieții. Ideea de progres trebue situată în cadrul cultural, în care s'a născut, pentru a putea fi sesizată în articulațiile ei. Vom putea constata că, mai tîrziu, ea și-a găsit opoziția ideologică și practică, datorită faptului că lumea ultimelor decenii, dar mai ales lumea care a trăit grozăviile războiului mondial, s'a orientat în spre alte țărmuri spirituale.

Pînă să ajungă la semnificația sociologică de idee forță, capabilă să deslănțue avînt și activitate socială, ea a germinat și a fost pregătită teoretic-filosofic și teoretic-social. Dacă ne îndreptăm privirea spre Renaștere, nu va fi greu să surprindem începuturile unei mari încrederi în puterile minții omenești. Nu avem încă o întemeiere filosofică a acestei pozițiuni, dar duhul ei plutește în aer. Atmosfera Renașterii e eminamente încrezătoare, plurivalentă, progresistă, dar încă nedefinită, subsistînd în păturile sufletești mai adînci și mai depărtate de oglinda luminoasă a conștientului.

Filosofia lui Descartes este cu drept cuvînt piatră unghiulară, despărțitoare de lumi. Descartes ar putea fi blestemat, și pe bună dreptate, de filosofii mistici. „Cogito ergo sum" este semnal de revoluție spirituală. Principiul suveranității rațiunii ca supremă instanță în contemplarea lumii își găsește în această formulă fundamentul. [Cineva ar fi putut opune lui Descartes: vado ergo sum].

De aci încolo gîndirea logică primi o consacrare tot mai largă și prinse rădăcini cu deosebit prestigiu. Veacul luminii se inaugură majestuos, încrezut în forța rațiunii omenești, — singurul punct de razim în haosul vieții schimbătoare.

Alături de curentul spiritual, teoretic, se produceau într'adevăr schimbări mari în vieața socială a Europei. Mai întîiu mișcări sociale ca cea dela 1789 în Franța, apoi cele din prima jumătate a veacului nouăsprezece (1830—1850), toate păreau să confirme pozițiunea raționalismului optimist, care postula identitatea gîndirii omenești de la individ la individ. Lumea progresa într'adevăr... Numai datorită acestei atmosfere generale de cre-

dință într'un bine mereu crescînd, se poate explica de ce un filosof criticist de talia lui I. Kant, a fost atît de mult influențat de J. J. Rousseau, dece a putut crede într'o Ligă a Națiunilor care să garanteze pacea Europei. Totuși spiritul Ligii Națiunilor preconizată de Kant se deosebește mult de intențiile Ligii Geneveze. Principiul de bază al Ligii Kantiene rămîne principiul național și nu un interes paneuropean sau cum se mai cheamă.

Alături de cugetarea filosofică raționalistă, preponderentă și oarecum oficială după prestigiul pe care-l avea, științele naturale, exacte, erau poate cea mai strălucită dovadă a unui progres real, de care se învrednicise omul modern. Fizica, chimia, biologia, tehnica exploatării bunurilor subsolului, tehnica locomoțiunii, păreau să confirme supremația intelectului în toate domeniile de activitate omenească. Invențiile, descoperirile, marile ipoteze științifice au adus crescînde confirmări sub acest raport

Ceea ce trebue subliniat în legătură cu aceste constatări, e faptul că odată deslănțuit entuziasmul încrederii în desvoltarea științelor exacte, el s'a transplantat deopotrivă și asupra celorlalte domenii de manifestare culturală. Dar extinderea făcută și asupra celorlalte domenii, postulînd și aci un progres rectiliniar și continuu, n'a putut fi verificată. Dimpotrivă, timpul a adus curînd tragice desmințiri.

Ideea de progres și-a găsit reprezentanți în domeniul istoriei, sociologiei și al antropologiei. Precum în fizică Newton însemnează o nouă eră, astfel și istoria prin Voltaire și enciclopediștii franceji își află noui fundamente.

Pe terenul sociologiei ipoteza celor trei stadii de evoluție a spiritului uman, formulată de Aug. Comte, cartea lui H. Spencer „Progresul, legile si cauzele sale“, marchează acelaș semn de înoire, de nouă perspectivă a societății omenești. Insași răsunătoarea operă a lui Darwin „Originea speciilor“ trebue pusă în legătură cu teoriile progresiste. Nu mai insistăm asupra unui gînditor ca J. J. Rousseau, visător și prea încrezut în natura bună a omului.

Resfrîntă asupra atîtor regiuni umane, avînd substraturi de gîndire filosofică, dar mai ales confirmări reale prin aportul într'adevăr extraordinar al științelor exacte, ideea de progres deveni un spectru pretutindenesc al veacului ultim. Toate încep și sfîrșesc prin acest fenomen universal, cosmic și etern.

Cu toată măreția aparentă a acestei idei și cu tot optimismul pe care dînsa este capabilă să-l provoace, ideea de progres e încărcată de superstiții ucigătoare, de proveniență materialistă. „Progresul" modern înseamnează înfăptuirea treptată a condițiunilor de vieață materială și socială mai bune, prin victoria tehnicei asupra materiei. Avînd o situație materială, externă mai bună, omul va deveni mai inteligent, mai cult și mai bun. Omenirea progresînd material va atinge un stadiu de perfecțiune morală, în care războaiele vor fi o penibilă amintire, ura de rasă un subiect de curiozitate arheologică ... Deci perfecționarea, desăvîrșirea, înseamnează perfecționarea tehnicei, desăvîrșirea înfăptuirilor materiale. Acest fel de a interpreta și valorifica vieața și omul este prin esență materialist. In momentul acesta se pune problema progresului în toată amploarea ei și tot în acest moment credința în progresul omenirii trebue pusă față în față cu religia, în special cu credința creștină.

II.

Din capul locului afirmăm că nu suntem „antiprogresiști".. Dimpotrivă. Distingem o regiune capabilă eminamente de progres. Un domeniu, în care există progres real, verificabil prin înfăptuiri. Incercarea de-a prelungi raza acestui cerc, înglobînd și alte domenii, se clasează, din punct de vedere obiectiv și rațional, între tentativele temerare. Ea nu poate fi altfel explicată — dacă s'a făcut — decît printr'o greșală de entuziasm credincios, mistic. Dar extinderea concepției progresiste asupra tuturor domeniilor însemna admiterea concepției raționalist-materialiste ca fundament al tuturor preocupărilor omenești. Așa s'a produs un fenomen îndeajuns de interesant : crezînd în ideea de progres, lumea modernă a atribuit culturii o bază materială. Cultura în structura ei inițială nu este de esență spirituală, ci materială. Congruența progresismului cu determinismul economic, în cazul de față, este perfectă.

Starea de spirit progresistă, astăzi, se înfățișează în mare măsură anemiată. Pentru configurația Europei spirituale și sociale actuale, credem, că războiul mondial a avut o importanță considerabilă. Optimismul progresiștilor a fost puternic zguduit. Răscolirile straturilor psihice ale omului tranșeelor au fost de așa natură, încît încrederea în „bunătatea naturală" a scăzut profund, iar credința că situația materială și tehnica tot mai bună duce

la moralizare a început să șovăe. S'a putut constata fenomenul exact invers: niciodată oamenii nu s'au măcelărit cu atîta calcul și artă, niciodată, ca în războiul mondial, nu s'au întrebuințat așa de ingenioase mijloace pentru doborîrea dușmanului. Imediat după terminarea războiului, vieața de toate zilele a început să se transforme, să se producă schimbări și pe plan teoretic. In unele țări prefacerile sociale au devenit tot mai simțite, accelerîndu-și ritmul tot mai mult.

Noile poziții spirituale se referă, în cazul nostru, la opoziția față de ideea de progres. Două direcții a luat această opoziție: una pesimistă, prezicînd sfîrșitul tragic al culturii europene — ne gîndim la opera lui O. Spengler „Declinul Occidentului", — iar a doua a opus cu vigoare ideii de progres universal și rectiliniar credința religioasă creștină, fie catolică, fie ortodoxă (H. Massis, Berdiaeff).

Pesimismul primei direcții, opus avîntului progresist, se manifestă în societatea postbelică sub forme diverse, inclinînd spre iraționalism, prelogism și mistică asiatică. Astfel, după războiu, deveniră la modă o serie de profeți și mari inițiați (Krisnamurti, R. Tagore) influențînd anumite cercuri literare, artistice și chiar filosofice, pătrunzînd mai ales în anumite asociații și societăți mondene și mondiale, prea îngrijorate de soarta omenirii. Curentul acesta a trecut în cealaltă extremă, afișînd un sentimentalism siropos și ocult.

Dar opoziția adevărată, care a adus soluționarea crizei spirituale europene — măcar în parte — a fost cea a direcției militant creștine.

De unde credința în progres interpreta geneza culturii popoarelor pe baze materialiste și se extazia în fața puterii intelectului, spiritul religios creștin explică nașterea culturii pe baze spirituale și crede în mîntuirea omului prin grația divină.

Această opoziție între progres și religie este analizată în mod documentat de către americanul Christopher Dawson în a sa „Progrès et Religion" (une enquète historique, trad. franc., Paris, 1935). El arată că fiecare cultură își are începuturile în credințe religioase și morale. Chiagul din care și prin care se poate desăvîrși o cultură este spiritual. Cultura Europei își găsește rădăcinile ei în învățăturile religiei creștine. Creștinismul constitue pentru formele culturii europene tiparele de început, în care s'au turnat formele înflorite ale desvoltării culturale ulterioare.

In aşa mod între credinţa în progres, ca fenomen conceput în sensul celor arătate mai sus, şi între religie se deschide un antagonism de neînlăturat. Două credinţe stau alături, fără auspicii de îmbinare armonică: progresul universal, rectiliniar şi ireversibil, epuizînd interpretarea vieţii şi lumii ca veşnică tendinţă de schimbare, de înoire cu ajutorul puterilor raţiunii şi materiei, de altă parte religia, dogmă neschimbată în fundamentele ei, mîntuitoare a sufletului omenesc dincolo de vieaţa materială a individului. Pusă astfel problema, în mod fatal, admiţînd o atitudine, negăm cealaltă. Dacă omenirea devine neîncetat altceva, credinţele celor de eri nu mai pot aparţinea celor de azi. Dacă progresul organizării tehnice a vieţii provoacă şi o stare sufletească superioară, însimţirea într'o spiritualitate peste contingenţe, nu-şi are nicidecum vr'un rost, ea nici nu poate fi „adevărată", „reală", căci nu este bazată pe ceva material......

S'ar părea — deci — că antagonismul progres-religie este insoluţionabil. Dar noi încercăm totuşi să găsim soluţia.... Dificultatea rezolvirii acestei probleme se datoreşte faptului că toţi cei ce operează cu termenul „progres" nu delimitează domeniul la care se referă noţiunea. Greşala ar trebui căutată şi în insuficienţa epistemologică a concepţiilor progresiste şi integral raţionaliste. Dar nici tradiţionaliştii religioşi, ortodocşi sau catolici, nu ne satisfac deplin numai printr'o categorică opoziţie faţă de materialismul concepţiei despre progres. Deaceea curentele religioase culturale-literare din Franţa — catolic regaliste sau de la noi din România, avînd alt nume, pot fi foarte importante sub unghiul de vedere al reacţiunii culturale şi sociale imediate, pentru cercetarea sociologică ele nu sunt încă soluţii obiective, deci perfect adaptate unei configuraţii sociale anumite.

In această discuţie, intervenţia sociologului german, Richard Thurnwald [1]), va fi deosebit de preţioasă. După Thurnwald problema progresului implică analiza forţelor sale determinante. Din punctul de vedere al acestor forţe există un proces de acumulare continuu, rectiliniar şi ireversibil. Acesta e domeniul cunoştinţelor tehnice. Aci se desfăşură neîntrerupt un proces de achiziţii noui, ultimele bazate pe cele anterioare. Odată îmbogăţit domeniul tehnic, el are repercursiuni şi asupra societăţii respec-

---

[1]) Vezi „Insemn. Sociologice" An. I, N-rul 6, 7, recenziile critice datorite d-lui prof. T. Brăileanu asupra operii: „Die menschliche Gesellschaft in ihren ethno-soziologischen Grundlagen".

tive şi asupra configuraţiei culturale. Dar pe de altă parte există forţe, cari nu au însuşirea de-a fi acumulative, de-a se clădi, una depăşind pe cealaltă, într'o serie continuă şi ascendentă. Aceste forţe nu sunt capabile de progres ireversibil, ci, dimpotrivă, sunt reversibile. Astfel nu se poate afirma, zice Thurnwald, că trecerea dela matriarcat la patriarcat este un progres. Aşa formele sociale îşi au cadrul lor de oscilaţie dela o stare maximă, la una minimă, fără a fi în continuă urcare. Deci iată că forţele, cari ar putea provoca progresul omului, se divid în două categorii: progresive în adevăratul înţeles al cuvîntului şi forţe oscilatorii. Cît despre progresul omului în sine, acesta nu poate fi sesizat decît faţă de direcţii bine determinate.

Considerat din punct de vedere obiectiv, progresul este un fenomen relativ. Există epoci, cînd anumite schimbări morale şi sociale introduse sunt cu mult superioare celor ce au fost în epoca precedentă. Deci se poate vorbi, într'o situatie concretă, de-o adaptare progresată faţă de-o altă situaţie inferioară. Nu este exclus ca după un timp, adaptarea să nu mai corespundă realităţii şi să fie nevoe chiar de-o întoarcere la trecut. In desfăşurarea istoriei omenirii nu se poate sesiza o acumulare şi de însuşiri, ci cel mult de cunoştinţe, de date ştiinţifice. De altă parte a considera o societate din punctul de vedere al progresului, presupune că în acea societate condiţiunile de existenţă nu variază şi că nu există influenţe din partea altor societăţi. Prin urmare mai uşor am putea vorbi de un progres într'o societate platonică, nesupusă legilor mecanice şi diferitelor influenţe climatice, politice, economice etc.

Aşadar *R. Thurnwald*, bazat pe o rară bogăţie de date şi exemple, atacă ideea de progres în esenţa ei romantică şi omnivalentă, stabilind critic, că domeniul cunoştinţelor intelectuale şi tehnice este progresiv, pe cînd domeniul formelor sociale, al însuşirilor psihice afective şi morale este oscilatoriu, variind între o stare maximă şi una minimă. Nu se poate stabili o continuă creare a omului, depăşind natura sa iniţială, deşi există un domeniu al acumulării cunoştinţelor, unde omul este în perpetuă ascendenţă.

Revenind acum la antagonismul, pe care am crezut că-l putem surprinde între progres şi religie, lucrurile ne vor apare mai limpede. Încrederea prea mare în raţiunea umană şi prestigiul tehnicei moderne a fost de natură să eclipseze celelalte forţe psihice ale omului. De aci s'a ajuns şi la o interpretare

progresistă chiar în domeniul aptitudinilor morale și religioase. S'a crezut că odată instalată epoca tehnicei moderne, credințele morale și naționale, în mod fatal vor dispare. O revenire la acestea nu ar fi posibilă, pentrucă ar contrazice legea cosmică a progresului. Lucrurile s'au petrecut altfel. Ele confirmă mai curînd cele stabilite de autorul mai sus amintit. În cazul acesta, avînd și teoria dar avînd și confirmarea ei prin chiar evenimentele istorice-spirituale ale ultimului deceniu, credem că o împăcare între progres și religie este posibilă. Credința noastră în progres trebue s'o limităm la cadrul acumulării de cunoștințe tehnice, putem chiar să credem într'un progres, — sub un anumit raport — (economic, politic, religios), realizat într'o epocă față de o altă epocă, dar această schimbare în spre mai bine în domeniul social și general uman nu trebue interpretată ca forță ce se realizează continuu, schimbînd în acelaș timp firea profundă a omului. Omul rămîne cu aptitudinile sale de totdeauna, putînd însă, în anumite constelații morale și materiale, să și-le valorifice mai mult sau mai puțin. Peste timpuri imaginea „omului" rămîne aceeași. În consecință domeniul religiei e mult mai larg față de cel al progresului. Credința religioasă se referă la atitudinile noastre de totdeauna, ea călăuzește destinul omenirii din lumea sensibilă în lumea eternității. Considerate astfel, și limitînd progresul la porțiuni bine definite, religia și progresul stau alături fără a-și disputa întreolaltă suveranitatea.

Am numit războiul mondial început de nou ev. Cred că afirmația îngădue și precizări. Suntem, după părerea mea, în fața unei ere, pe care o numesc neoclasică. Unii înclină mai curînd s'o numească neoromantică. Neoclasicismul erei ce s'a inaugurat și își fixează tot mai precis semnele, constă într'o echilibrare a forțelor sociale (naționale) morale și materiale. In mijlocul acestui proces de armonizare și problema progres — religie va fi soluționată printr'o echilibrare a celor două atitudini. Nici tirania mașinei asupra omului, vidîndu-i sufletul, dar nici încrustrarea mistică unilaterală. Mașina va fi stăpînită de om, care la rîndul său se va uni cu cerul prin tainele vieții.

L. Țară.

REVISTA CĂRŢILOR.

C. Narly, Istoria Pedagogiei. Vol. I: Creştinismul antic. — Evul mediu. — Renaşterea. Publicaţiunile Institutului pedagogic — Cernăuţi, 1935, pg. XV + 376. Preţul 250 lei.

Obiectul principal al lucrării d-lui Narly, profesor de Pedagogie şi Istoria pedagogiei la Universitatea din Cernăuţi, este „pedagogia umanistă a Renaşterii, pe lîngă tratarea mai sumară a Antichităţii creştine şi a Evului mediu".

„In studiul autorilor trataţi, zice autorul, străduinţa mea a fost să plec, pecît mi-a fost posibil, direct de la isvoare, şi să pun pe lector cît mai mult în contact cu gîndirea şi chiar cu litera lor. De aici şi mulţimea citatelor, cari la o privire superficială ar putea să pară pedante, dar cari garantează tocmai cît mai marea obiectivitate a interpretării, pe lîngă aceea că dă o largă posibilitate de control şi stabileşte pentru cetitor un fel de raport direct cu autorii, ale căror opere sunt adesea foarte greu de găsit, aflîndu-se, în anumite cazuri, numai în unele mari biblioteci din străinătate". Acest contact direct cu izvoarele, pe cari autorul şi le-a procurat cu mare trudă şi le-a cercetat cu o putere de muncă şi înţelegere uimitoare, îi dă operei o deosebită valoare ştiinţifică. Lucrarea d-lui Narly nu înseamnă numai o îmbogăţire a literaturii pedagogice romîneşti, ci ea este o contribuţie ştiinţifică de seamă în literatura pedagogică universală. Şi nu exagerăm de loc dacă susţinem că lucrarea d-lui Narly ne stoarce admiraţia prin bogăţia şi temeinicia docnmeutării şi, nu mai puţin, ne farmecă prin claritatea expunerii, limpezimea împărţirii materiei şi, mai ales, prin măestria ce o dovedeşte în caracterizarea epocilor şi a marilor pedagogi.

Plăcerea ce ne-a procurat studiul cărţii d-lui Narly ne face să aşteptăm cu nerăbdare apariţia celor două volume următoare: epoca modernă şi cea contemporană.

Traian Brăileanu.

René Descartes, Regulae ad directionem ingenii — în romîneşte după textul original cu o introducere şi note de *Constantin Noica*. Braşov 1935, pg. 111. Preţul 50 lei.

D-l C. Noica, la îndemnul d-lui Bagdasar, secretar al Societ. Rom. de filosofie si cu ajutorul material al d-lui Ing. Corneliu Casassovici, a făcut să apară în limba noastră una din cele mai interesante scrieri ale lui Descartes. Deosebit de utilă şi bine-

venită este Introducerea traducătorului pentru inițierea cetitorului romîn, care e ajutat apoi, în lectură, și prin numeroase note explicative. Am amintit și îndemnul și ajutorul pentru a arăta că la noi interesul pentru scrieri filosofice nu depășește un cerc foarte îngust de intelectuali. *T. B.*

N. N. Manolescu, Spre un nou ideal — Statul cultural al muncii naționale. Un sistem politic de selecționare și colaborare a tuturor valorilor romînești. Edit. „Ideea Națională", Buzău 1935. pg. 100.

Studiul politic al d-lui Manolescu formează partea ultimă și principală a volumului, care mai conține: De profundis, Scrisori provinciale, Ziaristica lui Eminescu, Un mare elan de iubire. Interesul autorului se concentrează asupra problemei cum trebue organizat Statul nostru așa „precum au început să-l întrezărească mințile constructive și imaginațiile mai temperate din tînăra generație naționalistă".

Studiul d-lui Manolescu e foarte interesant prin felul cum pune și rezolvă problemele politice cari ne pasionează pe toți în timpurile de față. Și suntem în desăvîrșit acord cu autorul cînd zice: „Incercări de felul acesteia nu pot decît să folosească fie pentru a se atrage atenția asupra lipsurilor sau chestiunilor neîndestulător ori greșit cunoscute, fie pentru a se statornici un consens mai larg asupra unor puncte ce nu par să presinte prea multe greutăți spre a fi îmbrățișate de întreaga mișcare naționalistă". Cetitorii vor găsi în lucrarea d-lui Manolescu și cugetare adîncă și credință neclintită în puterile neamului romînesc. *T. B.*

Ion Banea, Rînduri către generația noastră. Cu un cuvînt introductiv de *Ion I. Moța.* Cluj, 1935. pg. 20. Prețul 10 lei. — Broșura reunește în afară de prefața d-lui Moța, scurte articole publicate în diferite ziare, ordonate acuma după o idee conducătoare. Găsim aci o expunere luminoasă, precisă a ideologiei legionare, a ideologiei care trebue să devină ideologia clasei conducătoare romînești. Scrisul d-lui Banea e străveziu, captivant prin simplicitatea și sinceritatea sa.

T. B.

REVISTA REVISTELOR.

Arhiva pentru știința și reforma socială. Dir.: *D. Gusti.* Anul XII, 1935, n-rele 3—4. — Volumul acesta cuprinde, pe lîngă studiile (în limba franceză și engleză) apărute mai întîiu în „Archives de Sociologie" de subt direcțiunea d-lui *G. L. Duprat* (vezi n-rul 6 al „Insemnărilor"), următoarele studii în limba romînă: *G. Sofronie*, Problema integrării noului drept internațional în constituțiile naționale și necesitatea revizuirii constituției romîne; *Traian Herseni*, Clubul Husarilor; *Al. Claudian*, Auguste Comte și Restaurația; *Petru Comarnescu*, O încercare americană de constituire a unei monografii sociale asupra tendințelor și problemelor recente. Recenzii numeroase și bine scrise; Cronică; la urmă: Buletinul Institutului social romîn.

Revue Internationale de Sociologie. Dir.: *Emile Lasbax.* An. 43, 1935, n-rele IX—X (Sept.—Oct.). Se analizează comunicările, seria 2-a, trimise pentru al XII-lea Congres de sociologie.

Foarte interesante pentru noi sunt comunicările privind problema: Elitele și metabolismul social, între cari amintim pe cea a prof. Castrilli (Universitatea din Bari) asupra „Originei sociale a studenților". D-l *G. L. Duprat* publică o „Schiță a unui tratat de Sociologie". Tratatul său se întemeiază, după cum spune autorul, pe experiența sa de profesor în curs de 15 ani de învățămînt, după 40 ani de studii și analize. Schița pe care o prezintă e menită să dea o bază pentru discuțiile prealabile asupra chestiunii „Echilibrelor sociale", pusă la ordinea zilei a Congresului al XIII-lea internațional de Sociologie, care se va ținea la Paris în 1937, 2—5 Sept. — D-l André *Joussain* încearcă să desprindă caracterul „faptului social", arătînd deosebirea sa de „faptul fizic". — La revista cărților, o dare de seamă a d-lui G. L. *Duprat* asupra: R. *Polin* et J. G. *Charon*, Les coopératives rurales et l'État en Tchécoslovaquie et en Roumanie (Paris, Alcan, 1935). — Revista revistelor dă atenție studiilor și articolelor din domeniul științelor sociale apărute în revistele romînești,

Făt-Frumos, Dir.: Leca *Morariu*, An. X, 1935, Nr. 5—6. D-l Aurel *Morariu* scrie, cu prilejul aniversării a 30-a dela moartea lui Grigorie *Filimon*, cîteva pagini bine simțite despre

viața și munca acestui întemeietor și îndrumător al vieții cooperatiste din Bucovina de înainte de războiu. Mai însemnăm cele două contribuții interesante ale d-lui I. E. *Torouțiu*: „Junimism-Sămănătorism« și „T. Maiorescu inedit“. Cronică bogată și variată, scrisă în cea mai mare parte de directorul revistei cu verva-i cunoscută și mult apreciată.

Cuget Moldovenesc. Foaie lunară a Societății Culturale Naționale „George Enescu“, Bălți. Dir.: Marc *Văluță*, Prim-redactor: *Petru Stati*. N-rul 8—9 (Sept.—Oct.) 1935 are un cuprins foarte bogat și variat, colaborînd Const. Al. Holban, Gh. N. Cârțu, A. G. Delafântânele, Tatiana Găluşcă, N. Palamaru, Vasile Pavelco, A-tta Petrovici, Petru Stati, Lucian Voiculescu, E. Ar. Zaharia, etc.

Suflet Romînesc. Revistă literară, culturală și socială. Prim-red.: Lidia C. Andreescu. Redacția și Ad-ția: București II, Calea Plevnei 232. An. II, No. 6 (Oct.). Colaborează: G. Murnu, Paul I. Papadopol, G. Bacovia, Maria Cunțan, I. A. Bassarabescu, Al. T. Stamatiad, Radu Gyr, Costin Florița, G. Șt. Cazacu, Nicolae Nedelcu, Const. Goran, Sorin B. Rareș, Paul Donici, Iulian Dragu, Constant Vornicu. — *Suflet Romînesc* e o revistă bine condusă și ținută la înălțime de colaboratori cu nume în literatură.

Freamătul literar. Revistă de Literatură, Știință și Artă. Siret. Redactori: Aurel Fortună și Octav Băncescu. An. III, Nr. 7—9 cuprinde un studiu al d-lui N. Ițcuș „Crîmpeie din trecutul Siretului“. Versuri de E. Ar. Zaharia și alții. Cronică.

